

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 54 (1940)

Artikel: Versiuns poeticas veglias e nouvas
Autor: Lansel, Peider
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-210122>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 23.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Versiuns poeticas veglias e nouvas

Peider Lansel

Al vent

(An den Wind)

Nikolaus Lenau, Austria
(1802—1850)

Partind per ün pajais luntan,
m' volv inavo amo'na jä
e vzet co ch'ell'ha smuantà
la bocca, in tschögnand cul man.

Dal sgür ch'ün amuraivel pled
sül trist cumgià ell'am ha dit,
mo'l sun plü char eu nu dudit,
boffà davent dal soffel dschêt.

Ch'eu ma ventüra stögl laschar,
tü vent crudel i fraid, o di'm,
nun es avuonda, ch'eir l'ultim
salüd seis am stousch ingolar?

Il chavatesors

(Der Schatzgräber)

Joh. Wolfgang v. Goethe
(1749—1832)

Chüz da buorsa, l'cour malà,
dis lunghezzas eu strozcheiva.

Povertad es la plü greiva
sort, richezza'l bain suprem.

Per dar fin a mas sufrenschas
ün tesor jet a chavar:

„La mi'orma vögl at dar!“
cun meis ajen sang scrivet.

Usché trand circul sün circul,
seguond ledschas da magia
quai chi voul, miss landervia,
l'exorcisem füt cumpli.

Lura pür cun zapp'i spranza
cumanzet illa crappusa
terra ma lavur stantusa.

S-chür'i sul'eira la not.

Qua vezet'na glüschen luntana
sco'na staila, chi's avanza
our d'la granda luntananza,
jüst cur mezanot battet.

E dintant ch'eu stut spettaiva,
clér as fet in d'üna jada
tras la coppa, chi portada
gniva dad ün bel infant.

Ögls i grazchus, vzet splendurivan
suot ida fluors spessa guirlanda,
illav glüschen däntla bavranda
qua ij l cirçul elaintret,
dschand amabelb „Tü, pür baival“
(Quist infant, amdschete eu lura,
cun sa coppa, chi splendura,
nu poësser il maligno)

„Baiva forza per la vita,
lur' inclejasch quai ch'eu muossa,
anguoschà tremblant, sco uossa
tü nu tuornasch in quist lö.
Nu chavar qua per inguotta,
L'di lavur, la sair'a plaz:
Aschas eivnas, leids firats,
sia teis magic pled futur.“

Harmosan

August von Platen, Germania
(1796—1835)

Fingià'n la puolvr'eira crodà dals Sassanids il veider trun
e'l Moslem jaiva plündragiand tuot ils tesors da Ktesiphun;
Pro l'Oxus eir'Omar rivà, davo avair lönch cumbattü,
ingio il neiv da Chosrus svess, mort sün ils morts deira stendü.
Cur jet a verar il butin, il prinz d'Medina sün il plan
füt ün satrap dvant el manà, chi as clamaiva Harmosan.
L'ultim amo ch'ils munts plü ôts a l'invasur 'vess resisti,
mo uossa'l bratsch dal curadschus, chadainas d'fier port'in chasti.
Omar cun tuorbl'ögliada disch: „O servitur dals idols teis,
vezzasch uoss'aint, quant chi füt van s'lair metter cunter a nos Deis?“
Sün quai respuonda Harmosan, prudaint: „Hoz hasch tü, la vendschur,
id al vendschader cuntradir, es stat adüna greiv errur.
Be ün aröv das-ch amo far, ourdvart a teis e meis destin,
sainza bavranda stet traïs dis, fam spordscher üna coppa d'vin.“
Dalunga ün majöl perdert es sül tschögnar dal cumandant,
per temma d'tössi, Harmosan ün cuort mumainf spett'esitand.
„Che temmasch?“ disch qua'l Saracen „per il Moslem sonch es ünjast,
infin cha quist nun hasch bavü, schiotü ami inuamurirasch!“
Qua il Persian tschüffa'l majöl, impe daa ^{BBB} baiven bütta spert
il vaider plain cunter ün crap, ^{BBB} cun rapida preschentscha d'spiert.
Subit las guardgias dad Omar, dozandilur spadas siglian nan,
per chastiar da sa furbezz' il massa furber Harmosan,
„Stat salda!“ sbraja' ^{BBB} il cumandant, „Eh ^{BBB} a la vita uoss'ha dret,
sch' in terr' exista alch da sonchies quai adüñhom d'onur il pled!“

Chant dals spierts sur las auas
 (Gesang der Geister über den Wassern)

Joh. Wolfgang v. Goethe
 (1749—1832)

L'orma umana
 sumegli'a l'aua:
 da tschêl deriva,
 a tschêl la tuorna,
 danöv sto lura
 aval sün terra,
 cun müd' eterna.

Crodand da l'ôta
 parait da grippa,
 schi'il clér aual
 as transfuormescha
 in uondas d'nübel
 sün il crap glisch.
 E sco leivischem
 zindal, duondagia
 plan schuschurand
 jo vers il bass.

Scha spelma'sdoza
 cunter sa cuorsa,
 furius el s-chüma
 da crap in crap,
 jo vers l'abiss.

A la planiva
 prus va'l tras prada
 id aint il spejel
 dal lai as meran
 las stailas tuottas.

Vent es da l'aua
 marus amabel;
 Vent, sà da fuond sü
 masdar las uondas.

Orma umana,
 sumgliaint' a l'aua!
 Destin uman,
 sumgliaint al vent!

Ch'eu passa i'l fracasch d'las vias
 (Versiun da l'original russ)

Alexander Sergiejewitsch Puschkin
 (1799—1837)

Ch'eu passa i'l fracasch d'las vias,
 am maisd'al pövel pro'l s utêrs,
 o'm chatt'in leigras cumpagnias,
 mà nu'm bandunan meis pissêrs.

Eu'm di: Cha'l s ans passan in prescha,
 e tants i quants chi'd eschens qua,
 stains sieuer tuots l'eterna ledscha;
 forsa per batter l'ura sta.

Da l'immens ruver la sumbriva
 guard e'm impaiss: Patriarch dal god,
 al tschientanér meis el surviva,
 sco survivet a quels plü bod.

A mincha di, a minch'annada,
 vegn cumpagnand l'impißamaint
 e tscherch landrour, d'ma mort segnada
 sch'ingiavinar poss il mumaint?

Ingio 'l destin la mort m'trametta?
 Sün via? In guerra? Sün il mar?
 O pac dalönts, illa valletta,
 podrà meis cour ün di posar?

Cumbain cha per la bara vala
 ün lö o tschel, precis istess,
 pür a la terra mia natala
 il plü dastrusch, posar vuless.

Ch'ün lascha sün ma sepultüra
 la juvna vita 's jovantar
 e'n pump'eterna la natüra
 indifferenta's gloriar.

Bap, tuorn'a chasa subit! . . .

(Come up from the fields father . . .)

Versiun libra

Walt Whitman, America
(1819—1892)

Bap, tuorn'a chasa subit! . . . Es rivad' üna charta d' nos Peider . . .
I tü mamma, vé curond oura sün porta, chi'd ha scrit teis figl char!

O che bellezza, quist temp da l'utuon!
cur sgiagliadas culuors da föglijam alleigran l'intera cuntrada.
Uoss'ils bröls madürescha la maila e'lz zocs d' üa illas vignas.
Co chi savura dad üas i d'gran saracen nan da l'êr,
be d'incuort amo plain d'büsмар dals avious.
Il tschêl, davo la razzada, transpareschä darché
clêrischem tanter nübel pumpus.
E suot quist tschêl tuot es pasch, illa plaina algrezcha da viver.
Bell'e da sort prosperusa s'preschainta inguan la cuttûra
e pustüt sün nos fuond, tuot grataja stêr bain.

Bap, mo vainsch inavant, nu dodasch ta figlia chi clama?
I tü mamma, vé üna jad'our d'ün fat, infin our avanporta . . .

Uossa la mamma cuorra nanpro, il plü spert ch'ell' es buna
(per temma dandetta sas chammas sun greivas sco'l plomb)
illa prescha nu's perd'a glischar ils chavels, ni guliva sa schlappa,

Uoi, schi derva uossa damaja la charta!
Anguoschal! . . . Mo quai nun es il man da nos mat,
eir scha seis nom, grand e clér, saja miss qua suotvia.
Che mà esa success, ch'ün eister sto scriver per el?
O, che greiva battüda per il cour da la mamma!
In d'üna jà tuot s'ins-chüra davant ils ögls.

Ella dod' et incleja be pleds ourdaglioter:
Feri al pet d'üna culla . . . attach da chavallaria . . .
manà a l'ospital . . . es amo zuond debel . . .
mo buna spranza ch' el vegna bainbod a star letta . . .
 O che sul! a verar quella povra creatüra,
 star imez vit'e fatschögn da la frütaivla cuntrada,
 sblacha sco' na morta, il ché stuorn, las chammas tschuncas,
 tant da stovair per la granda deblezza s'pozar cunter l'üsch.
Chara mamma, nu tour usché greiv! (sangluota la figlia creschüda,
 tschella, amo ün infant, as zopp' illa schocca d'la mamma)
vezzasch, la charta disch: nos Peider stará bainbod letta!
 Pürmassa, pover mat, el nu vain brich a star letta
 (quell'orma simpla e brava gnanca nu mangla plü quai)
 Dintant ils seis da chasa stan schmiss avanporta, e'l sparti.
 L'unic figl es mort!

La mamma, quella bain, mangless uossa star letta,
 ardütta sco' na sumbriva, in sia veista da lêd.
 Vi pe'l di nun insaj'la spaisa, la not nu rivl'a chattar sön,
 vagliond trasoura in larmas, stramantada
 d'increchantüm chi mà nu lascha pôs . . .
 O be ch'ella podess in silenzi smütschar a la vita
 e pissêrusa sieuer il char figl sparti!

Sün vía
 (Uf em Weg)

Meinrad Lienert, Schwytz
 (1865—1933)

E cur la scoula' vet glivrà
 m'han pac a pac tuot ingolà:
 l'infantin Jesus char,
 Tell, la crusch schvizra — che suldüm!
 l'ultim sun ids eir cun la glüm
 eterna, sur l'altar.

Id han miss dschuber a chantun
 tuot crett'e soncha devoziun;
 fat trid, o mamm'our d'möd!
 Cun sfrach han l'üschen da tschêl serrà
 i be il fö d'infier laschà
 ch'el ard'aint il cour vöd.

O muond! - O merda! - Cuf d'molets!
 Gnanc'ün miracul plü, ni drets
 sün spranza davo mort!
 Tuot, mamma, propi tuot m'han sdrüt;
 il prus teis far es uoss'ardüt;
 suot ün zich d'tschisp, per sort.

O chara mamm'o temp d'infant!
 O sains d'baselgia, rebomband
 la vusch d'nos Segner Deis!
 O glüm, chi'ns deirasch sco'n bun pled
 imez dantigls, dispitt'e lêd
 cha 'l muond scumpart' als seis.

Stailina, ch'eu vzet a tschögnar
 il ögl da mamma pro l'urar,
 vousch uoss'eir gnir al main?
 Clêr, hoz fingià uschè luntan,
 'vess be stü 't sieuer, d'lönch innan
 a lö füss bel i bain.

Linzöl chasan (Lynigs)

„Zyböri“-Theodor Bucher, Luzern.
 (1868—1935)

A plaz pro mia mammetta
 sün lobcha stun, dintant
 ella vi d'sa cusanda
 am quinta s'algordand:

„Ta buna mammadonna
 barmör'ha cun seis man
 savü filar i tesser
 svess quist linzöl chasan.

Ferm, ch'eu n'ha cret nu riva
 d'and verar mà la fin,
 uoss'aintamez, pürmassa,
 e'l lis, jüst ün zichin.

Parmur da buna mamma,
 stêr adaquint l'ha tgnü,
 daspö t'il volv, schi düra'l
 eir cur ch'eu nu sun plü.

D'lönch nan mammett'es ida
 la tail'es amo qua,
 be cha ma duonna faschas
 landroura ha sdramà.

Alch „Rûbâiyât“ (Quartinas) d'Omar Khayyâm
 (Seguond la versiun anglaisa da Fitzgerald)

Omar al Khayyâm — Persia
 (1025—1123)
 Edward Fitzgerald Inglaterra
 (1809—1883)

Da juven frequentet eu diligaint
 sabis e sonchs, tadland lur muossamaint
 sur quist e tschai, mo poss dir d'esser gñü
 adün'our dal medem üsch ch'eu jet aint.

Da la sabgenscha'l sem precaut semnet
 e per ch'el crescha bain am sfadiet,
 mo tuot la mess ch'eu and surgnit es quà:
 „Sun gñü sco l'aua e sco'l vent eu jet!“

Mera co quels ch'avettans il plü char
 gninn pro apaina lur vendemgi'a far,
 jüst ün pêr coppas cu'l amis svödenn,
 ün davo tschel sun ids quoids a posar.

La balla nu dumpera: „Schi“ o „Na“
 mo sco'l jovader tila bütta, và —
 Id El, ch'in ün dandet po at terrar,
 El sà'l perché da tuot — Crajam El sà!

Suldan
 (Vereinsamt)

Friedrich Nietzsche, Germania
 (1844— fin vers 1900)

Cratschland dad ôt
 corniglias sgoulan vers cità:
 segn d'naiv, bainbod. —
 Chi uoss' ha patri' es fortünà!

Airi, da quant
 temp inavo, at volvasch tü?
 Narr, chi be ant
 l'inviern i'l muond ir hasch vogliü.

E'l muond 't spordschet
 be müts e dschêts deserts d'sgrischur!
 Quel chi perdert
 quai tü hasch pers, nu's ferm' inglur.

Sblach, l'invernal
 viad' esch cundannà a far,
 al füm ingual,
 stoviand tschêls vi plü fraids tscherchar.

Sgoula, cratschland
 ta sulischma chanzun, o utschéatsch! —
 Tü, zopp' intant
 l'cour sangunà in sdegn e glatsch.

Cratschland dad ôt
 corniglias sgoulan vers cità:
 segn d'naiv, bainbod. —
 Povret, chi patri' uossa nun ha!

Il giavüschin modeist
 (Das bescheidene Wünschlein)

Carl Spitteler, Schwizra
 (1865–1922)

Quella jad' il temp da prüma,
 cur decider eu stovaiva
 (scha per sort' vess podü tscherner)
 quai chi plü da tuot m' plaschaiva,

füss reistà davant a quella
 abundanza nö' spetada,
 indecis, scha tour la trocla
 da culuors o la sudada.

Cun ils ans sun eir mas cuaidas
 bel i bain crescüdas, lura
 giavüschan ün nom eroic,
 da büttar il muond suotsura.

O'l zardin da l'art obtegner
 cun suprem bütsch da la musa,
 ils favuors da bellas duonnas,
 e' na glorgia müravgliusa.

Hoz, schapür la stangla spranza
 d' giavüschar danöv agraja,
 giavüschesch alch d' usché simpel,
 cha l'inclet bod as turpaja:

Less savair, da quella jada,
 il sainet chi' m durmanzaiva
 lommamaing, in pasch beada,
 less savair, co quel clingiaiva.

Nadal in temps da guerra

1939

(Christmas in wartime)

Versiun libra.

Watson Kirkconnell, Canada
(contemporan)

Minch'an vainsch algordand, feista prüvada,
ch'hoz suot il tschêl d'Oriaint, Christus naschet
id als umans, in lur not desolada,
staila da spranza ha glüschi dandet.
Inguan cha'l muond es tössgiantà tras guerra,
mazzacras, destrucziuns, violenz'i mal . . .
che ironia l'annunzi: „Pasch sün terra
e bainvugliensch'a tuots!“ — O, sul Nadal!

Fa'n grazch'o Diou, balchand guerr'e vendetta,
glüscher jüsti'e pasch da suringio,
cha possans tuots cun vi plü salda cretta
rovar: „Teis reginam vegna nanpro!“
Impé dal mal chi hozindi guverna,
fa cha seguond Teis spiert, d'ün cour sincer,
ils pövels tuots cun vair' amur fraterna,
s'dettan man id ajüd stül muond inter!

Gottfried Keller, Schvizra
(1819—1890)

(Ich hab in kalten Wintertagen . . .)

D'inviern i'ls dis da pirantüna,
temps sainza spranz'i suls, chassà
our d'meis imaint t'haj per adüna,
fôs sömi d'immortalità.

Daspö l'instad ard'e splendura.
eu quai cognuosch esser stat bun;
l'cour d'impüschlor tuornad' es l'ura,
e'l tömbel posa l'illusiu.

Eu navigesch sül flüm clêrezza,
 frais-ch l' aua 'm scuorra tras il man;
 guard vers il blau da las ôtezzas
 e meldra patria eu nu bram.

Pür uoss' inclej, o prus flurainta
 gilgia, che 'm disch teis quaid sflurir:
 per quant la flamma clêr s'alvainta,
 eir eu sco tü, stögl tour et ir.

(Wir wähnten lange recht zu leben)

Gottfried Keller, Schvizra
 (1819—1890)

Vains lönch stimà ch' indret nus vivans,
 falomber deira'l chavazin,
 be cun laschar cha' ls dis svaneschan
 nu s'impissand brich sün la fin.

Mo'l fögl vains uossa vout, in fatscha
 guardand la mort cun ögl avert,
 böt indecis plü nu' ns orbainta
 e tuot ans para bler plü verd.

D'ün cour plü chod, vain dand perdütta
 nos pled, bainischem allegrà,
 mo'l fuond d' nos chant e spass adüna
 reista'l serius da'l tour cumgià.